

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18Co/216/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8813207470
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8813207470.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Babinovej a sudcov JUDr. Marianny Muránskej a Mgr. Miloša Koleka v právnej veci žalobcu Ing. Z. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX Q. XXX, zastúpená JUDr. Zdeňkou Vokálovou, advokátkou so sídlom Hlavná 61, 080 01 Prešov, proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, 040 71 Košice, IČO 31 690 904, zastúpená JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom so sídlom Němcovej 22, 040 01 Košice, o zrušení rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou, č.k. 3C 212/2013-172 zo dňa 30.6.2014 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok okrem výroku o trovách konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, sp. zn. 3C 798/2012 zo dňa 19.1.2012 vydaný rozhodcom JUDr. I. D.. Zároveň vyslovil, že o trovách konania rozhodne súd až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. V tejto súvislosti citoval uznesenie Najvyššieho súdu SR 6Cdo 217/2012. V danom prípade, keďže išlo o vzťah spotrebiteľa, teda na strane žalobcu a dodávateľa na strane žalovaného, bolo potrebné prihliadnuť na okolnosti prípadu. Z výsledkov vykonaného dokazovania súd prvého stupňa mal jednoznačne za preukázané, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná a individuálnosť dojednania nemožno posúdiť ani z toho, že v tlačive o záznamoch a potrebách klienta sú uvedené isté informácie. Keďže tieto tlačivá sú takisto vopred predformulované vrátane informácie vo všeobecnej rovine o možnosti riešiť spory v rozhodcovskom konaní. Z toho dospel k jednoznačnému záveru, že boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa, ustanovenia uvedené v Občianskom zákonníku a tiež v § 40 ods. 1 písm. g/ zákona č. 244/2002 Z.z.. Neznalosť zákona neospravedlňuje, ustupuje dôležitejšiemu princípu, a to je princípu ochrany spotrebiteľa. Súd prvého stupňa citoval potom rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 3Cdo 1/2012 a 5Cdo 61/2012. Potom pri neplatnosti rozhodcovskej doložky nemožno, aby obstála námietka žalovaného, že v konaní na rozhodcovskom súde po podanom odbore pokračuje. Zákonodarca prekluzívnu lehotu odvíja od podania žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku lehotou jeho doručenia účastníkovi a nie od jeho právoplatnosti. Ak je rozhodcovská doložka neplatná, potom nie je daná ani právomoc rozhodcovského súdu a jeho rozhodnutia nespôsobujú záväznosť. Preto s poukazom na celý raz rozhodnutí Krajského súdu v Prešove o podstatnej náležitosti, teda preukázania vôle oboch účastníkov, že zakladá sa právomoc rozhodcovského súdu namiesto všeobecného súdu, nebolo v konaní preukázané, že táto doložka bola individuálne so žalovanou dohodnutá.

Výrok o trovách konania odôvodnil § 151 ods. 3 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalovaný. V dôvodoch odvolania uvádzal, že súd prvého stupňa nevyhodnocoval záznam. Súd prvého stupňa nevyhodnocoval záznam sprostredkovateľa poistenia a potrebách a požiadavkách klienta a ani tohto považoval za potrebné vypočítať tak, ako to navrhol odporca vo svojich podaniach na objektivizáciu individuálneho dojednaní rozhodcovskej doložky. Žalovaný poukázal aj na zákonné povinnosti každého sprostredkovateľa poistenia, vyplývajúce priamo zo zákona ako aj následne zo sprostredkovateľskej a mandátnej zmluvy s odporcom, v zmysle ktorých má zákonnú povinnosť informovať každého klienta o alternatívnej forme riešenia sporov. Rovnako sa nezaoberal podstatnú úlohou sprostredkovateľa poistenia pri dojednaní poisteného vzťahu, ale aj rozhodcovskej doložky. Sprostredkovateľovi poistenia totiž túto povinnosť stanovovala nielen sprostredkovateľská zmluva, ktorú mal uzavretú s odporcom, ale aj zákonné normy upravujúce jeho činnosť v danej oblasti. O individuálnosti dojednaní rozhodcovskej doložky svedčí skutočnosť, že navrhovateľ ma teda dve možnosti - rozhodcovskú doložku podpísať alebo nepodpísať pri samotnom uzavretí poistnej zmluvy. Žalobkyňa nemohla jednoznačne ovplyvniť obsah resp. prijatie rozhodcovskej doložky do svojho poistného vzťahu tým, že by nepodpísal. Žalovaný považuje stále za nespochybniteľné, že vstupoval do poisteného vzťahu so žalobkyňou ako informovaným spotrebiteľom. Žalovaný poukazuje na právne významnú skutočnosť, že rovnako ako žalobkyňa aj on ako žalovaný vstupoval do základného poistného vzťahu ako dobromyseľný účastník. Súd prvého stupňa mal povinnosť pri existencii rozporov preskúmať rozpor vo výpovedi účastníka - žalobkyne s obsahom písomného prejavu vôle, ktorý bol obsiahnutý v listinnom dôkaze. Nie je možné tvrdiť, že by žalobkyňa bola nútená uzavrieť poistnú zmluvu bez rozmyslu práve s odporcom. Ďalším dôležitým faktorom je okolnosť, že poistná zmluva sa neuzatvárala v majetkovej tiesni zapríčinennej nedostatkom finančných prostriedkov. Rozhodnutie súdu prvého stupňa žalobkyňa nepovažuje za presvedčivé, pretože sa súd nevysporiadal so všetkými rozhodnými skutočnosťami a dôkazmi a nepoukázal na dôvody nevykonania a právneho neposúdenia najmä dôkazov predložených žalovaným. Rozhodcovská doložka sa totiž nachádza až za textom celých VPP a je od nich výrazne oddelená tzv. Osobitnými zmluvnými dojednaniami, kde v ods. 2 je táto rozhodcovská doložka navrhnutá povinnému na prijatie (podpísanie) alebo neprijatie (nepodpísanie) do svojho poistného vzťahu. Odporca poukázal na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva C-76/2010, I. ÚS 402/2008, rozsudok NS SR 6Co 1/2012, nález Ústavného súdu II. ÚS 499/2012. Ďalej poukázal na prípad Európskeho súdu C-478/09, ESD 152/84, ESD 91/92, ďalej tiež podmienku textu primeranosti podmienok v zmluve dohodnutých s poukazom na Smernicu č. 93/13/EHS, rozhodnutia C-237/02, C-453/10 a C-76/10.

Žalobkyňa sa k odvolaniu žalovaného nevyjadřila.

Odvolací súd prejednal rozhodnutie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v zmysle zásad uvedených v § 212 ods. 1, 2 O.s.p., a to bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p a zistil, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa dostatočným spôsobom zistil skutkový stav a na základe takto zisteného skutkového stavu vec aj správne právne posúdil. Na týchto právnych a skutkových záveroch sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa v 2/ rade a žalovaný uzavreli poistnú zmluvu dňa 24.1.2008. Poistná zmluva bola dohodnutá na dobu 8 rokov. Žalovaný na základe návrhu z 2.1.2012 si uplatnil voči žalobkyňi v 2/ rade na Arbitrážnom súde v Košiciach právo na zaplatenie sumy 41,7 eur. Rozhodcovský rozsudok vydal Arbitrážny súd v Košiciach dňa 19.1.2012. Tento rozhodcovský rozsudok bol prevzatý žalobkyňou v 2/ rade 26.6.2013.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) v znení účinnom od 1.1.2008 spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 2 OZ ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa § 52 ods. 3 OZ dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 4 OZ spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 OZ za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 OZ ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r) OZ za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Rozhodcovské konanie je upravené v zákone č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku len ak

- a) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- d) sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,
- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona,
- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa § 41 ods. 1 vyššie citovaného zákona žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak účastník rozhodcovského konania požiadal o opravu rozhodcovského rozsudku podľa § 36, lehota začína plynúť od doručenia rozhodnutia o oprave rozhodcovského rozsudku.

Odvolací súd poukazuje na kritéria neprijateľnej podmienky, za ktorú sa považuje podmienka, ktorá je

1. Obsiahnutá v štandardnej formulárovej zmluve,
2. Spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán,
3. Nerovnováha musí byť v prospech spotrebiteľa.

Ako vyplýva z dôvodovej správy k § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka „Spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednanej rozhodcovskej doložky, ale ak sa tak rozhodne, aj v občiansko-právnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle navrhovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú“.

Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom v situácii, kedy nepoznajú pravidlá arbitrážneho konania a nevenujú časti tejto zmluvy vo forme formuláru pozornosť sa poskytovateľom služby zneužíva k záveru, že išlo o individuálne dojednanú podmienku zo strany spotrebiteľov. Správne konštatoval aj súd prvého stupňa, že takto formulovaná časť aj všeobecných podmienok nemá charakter individuálne dojednanej zmluvnej podmienky. osobitné zmluvné dojednania sú súčasťou všeobecných poistných podmienok a sú súčasťou uzavretej poistnej zmluvy, čo vlastne vylučuje záver o osobitne dojednanej zmluvnej podmienke. Žalobkyňa nemala možnosť ovplyvniť predmetnú doložku a mohla len prijať túto zmluvu ako celok alebo ju odmietnuť. Obsah bol pripravený vopred dodávateľom služby a už len to, že žalobkyňa nijakým spôsobom na tomto obsahu neparticipovala spochybňuje tvrdenie žalovaného, že išlo o individuálny návrh na riešenie prípadného sporu v rozhodcovskom konaní. Ani predložený záznam sprostredkovateľa poistenia o požiadavkách a potrebách klienta k predmetnej poistnej zmluve nepreukazuje, že v danom prípade došlo k individuálnemu dojednaniu práve tejto doložky o spôsobe prejednávania sporov medzi účastníkmi konania, išlo opäť o predtlačný formulár, kde nemala žalobkyňa možnosť individuálne dohodnúť obsah podmienky. Tento predtlačný formulár, ktorý ma v záhlaví označenie ako záznam sprostredkovateľa o požiadavkách a potrebách klienta, odvolací súd nepovažoval za dôkaz, ktorý by potvrdzoval, že s navrhovateľkou v 2/ rade individuálne bola dojednaná rozhodcovská doložka.

Preto rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil podľa § 219 O.s.p..

Odvolací súd sa stotožňuje so závermi súdu prvého stupňa, že žalovaný v konaní žiadnym spôsobom namietané okolnosti žalobkyňou o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky, resp. vysvetlení a možnosti výberu konania v prípade sporov medzi rozhodcovským súdom a všeobecným súdom žiadne takéto dôkazy predložené neboli.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 4 O.s.p.. Keďže súd prvého stupňa bude rozhodovať o trovách konania až po právoplatnosti tohto rozhodnutia, rozhodne aj o trovách odvolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.